

KÚRIA

Bfv.I.121/2016/6. szám

A Kúria Budapesten, a 2016. év április hó 6. napján megtartott tanácsülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A csalás büntette és más bűncselekmények miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálv a Tiszafüredi Járásbíróság 4.B.67/2012/47. számú és a Szolnoki Törvényszék 9.Bf.268/2015/7. számú ítéletét hatályon kívül helyezi,

és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasítja.

Az eljárás lefolytatására a Szolnoki Járásbíróságot jelöli ki.

A Kúria elrendeli a terhelt szabadlábra helyezését.

A végzés ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A Tiszafüredi Járásbíróság a 2014. november 3. napján meghozott 4.B.67/2012/47. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki 6 rendbeli folytatólagosan elkövetett csalás büntettében [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bc) alpont, (4) bekezdés b) pont], 27 rendbeli folytatólagosan elkövetett csalás vétségében [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bc) alpont, (3) bekezdés b) pont] és 12 rendbeli részben folytatólagosan elkövetett csalás vétségében [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bc) alpont]. Ezért őt - halmazati büntetésül - három év börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre és három év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy a terhelt legkorábban a szabadságvesztés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. Döntött a bejelentett polgári jogi igényekről, az

eljárási illeték és a bűnügyi költség viseléséről.

A terhelt és védője által bejelentett fellebbezés folytán másodfokon eljáró Szolnoki Törvényszék a 2015. október 8. napján kelt 9.Bf.268/2015/7. számú ítéletével a járásbíró ítéletét megváltoztatta, a terhelt cselekményét 6 rendbeli folytatólagosan elkövetett csalás bűntettének [Btk. 373. § (1) bekezdés, (3) bekezdés a) pont], 27 rendbeli folytatólagosan elkövetett csalás vétségének [Btk. 373. § (1) bekezdés és (2) bekezdés a) pont] és 12 rendbeli folytatólagosan elkövetett csalás vétségének [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) pont] minősítette, a vele szemben kiszabott szabadságvesztés tartamát két évre enyhítette, annak végrehajtási fokozatát börtönben határozta meg azzal, hogy a terhelt legkorábban a szabadságvesztés kétharmad részének kitöltését követően bocsátható feltételes szabadságra. Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

A jogerős ügydöntő határozatok ellen a terhelt védője nyújtott be felülvizsgálati indítványt.

Álláspontja szerint mind az elsőfokú, mind a másodfokú ítélet indokolása olyan fokú hiányosságban szenved, emellett a határozatok rendelkező részével oly mértékben ellentétes, amely miatt a Be. 373. § (1) bekezdés III/a) és b) pontjaira figyelemmel azok hatályon kívül helyezése indokolt.

Sérelmezte, hogy bár a módosított vád azt tartalmazta, az elsőfokú bíróság ítéletének tényállásában egyáltalán nem rögzítette a sértett sérelmére elkövetett cselekményt, az ítélet indokolásában sem jelent meg a sértett neve és az sem, hogy vallomását az elsőfokú bíróság miként értékelte, egyáltalán értékelte-e, ennek ellenére az ítélet rendelkező része és jogi indokolás szerint a vádlott cselekményeinek rendbelisége és minősítése is megegyezik a váddal.

Álláspontja szerint ez nem ítéletszerkesztési hiba, hanem a Be. 352. §-a szerint ki nem küszöbölhető megalapozatlansági ok, a másodfokú bíróság a Be. 352. § (1) bekezdés a) pontjára hivatkozva ennek ellenére ítéletében kiegészítette a tényállást a sértett sérelmére elkövetett cselekménnyel.

Az indítványozó szerint a megtámadott határozatok indokolásai a fentiekén kívül is nagy fokú hiányosságot mutat; az elsőfokú bíróság ugyan részletesen foglalkozott a terhelt bírósági eljárás során előterjesztett védekezésével, azonban meg sem kísérelte megindokolni, hogy melyik tanúvallomások alapján állapította meg, miszerint a terhelt a termelőket egy újabb pályázati összegre

történő hivatkozással tévesztette meg és kik voltak név szerint azok a termelők, akik a terhelt ezen megtévesztő magatartása következményeként adták át részére a tejmenyiséget, az ítélet 11. oldalán az ötödik bekezdésben írottak pedig ellentétesek az elsőfokú ítéleti tényállás 6-9. oldalán megállapítottakkal.

Megítélése szerint az elsőfokú bíróság a tanúvallomások egyenként és összességükben történő értékelését, így nem ellenőrizhető a tanúvallomások tartalmát mérlegelő tevékenységének helyessége, és az sem derül ki, hogy az eljáró bíróságok mire alapozva következtek a terhelt jogtalan haszonszerzési szándékára.

Kifogásolta továbbá, hogy a másodfokú bíróság által kiegészített ítéleti tényállás alapján a másodfokú bíróság tévesen tekintette helytállónak a terhelt cselekményeinek csalásként történő minősítését, nem vizsgálva azt, hogy a cselekmény nem az 1978. évi IV. törvény 290. § (1) bekezdés c) pontja vagy (2) bekezdése szerinti csődbüntettnek minősül-e.

Emellett álláspontja szerint a megtámadott ítéleteknek a büntetés kiszabásával kapcsolatos indokolása is jelentős mértékű hiányosságban szenved.

Ezért azt indítványozta, hogy a Kúria a megtámadott határozatokat helyezze hatályon kívül és az elsőfokú bíróságot utasítsa új eljárásra, és amennyiben ezt nem látja indokoltnak, a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatti törvénysértő büntetés kiszabására tekintettel a megtámadott határozatokat változtassa meg, és hozzon a törvénynek megfelelő határozatot.

A Legfőbb Ügyészség szerint a felülvizsgálati indítvány részben a törvényben kizárt, részben alaptalan.

Kifejtette, hogy a sértett sérelmére megvalósított családi cselekmény valóban nem szerepel az elsőfokú ítélet tényállásában, és ezt a megalapozatlanságot a másodfokú bíróság valóban eljárási szabálysértéssel küszöbölte ki, ez az eljárási szabálysértés azonban nem szerepel a Be. 416. § (1) bekezdésének c) pontjában felsorolt, feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértések között, így emiatt a felülvizsgálat kizárt.

Kizártnak értékelte a felülvizsgálatot az indítványnak a büntetés kiszabása körében irányadó körülmények nem kellő körben és súllyal történő figyelembe vételével kapcsolatos része kapcsán is.

A felülvizsgálati indítványnak az indokolási kötelezettség megsértésére utaló és a cselekmény törvénysértő minősítésével

kapcsolatos okfejtését pedig nem tartotta alaposnak. Álláspontja szerint az eljáró bíróságok megindokolták, hogy a terhelt a fizetési készség tekintetében miként ejtette tévedésbe a sértetteket, kellő indokát adták annak, hogy a terhelt által elkövetett cselekményeket miért minősítették csalásnak.

Ezért azt indítványozta, hogy a Kúria a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatokat a Be. 426. §-a alapján hatályában tartsa fenn (BF.164/2016/1.).

A Legfőbb Ügyészség nyilatkozatára a védő írásbeli észrevételeket tett, abban lényegében a felülvizsgálati indítványában írtakat megismételve.

A felülvizsgálati indítvány az alábbi részében alapos.

A Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja szerint felülvizsgálati ok, ha a bíróság határozatát a 373. § (1) bekezdés b) és c) pontja, vagy a II-IV. pontjának valamelyikében meghatározott eljárási szabálysértéssel hozta meg.

A Be. 373. § (1) bekezdés III. a) pontjára figyelemmel feltétlen hatályon kívül helyezési ok, ha a bíróság a bűnösség megállapítása kapcsán indokolási kötelezettségének olyan mértékben nem tesz eleget, hogy az ítélet emiatt felülbírálatra alkalmatlan.

A Be. 258. § (3) bekezdésének d) pontja szerint az ítélet indokolása összefüggően tartalmazza a bizonyítékok számbavételét és értékelését.

Ehhez képest az elsőfokú ítélet a bizonyítékok számbavételeként azt tartalmazza, hogy a bíróság bizonyítékként értékelte valamennyi sértett tanúvallomását, a sértettek által csatolt tejgyűjtő könyvek másolatát, a felszámoló biztos által csatolt iratokat, a külön megnevezett további hét tanú vallomását és a külön megjelölt egyéb okiratokat és a bizonyítékok közül külön csak a terhelt eljárás során tett vallomásainak értékelésével foglalkozott.

Arról azonban nem adott számot, hogy a terhelt védekezését miért - mely bizonyítékokra figyelemmel - vetette el.

Emellett az indokolásban nem jelölte meg azt sem, hogy a tényállásban felsorolt cselekmények közül melyiket miként minősítette, csupán összegezve, a rendbeliséget rögzítve - azaz azt nem cselekményenként külön-külön megjelölve - minősítette összesítve azokat.

Ennek ellenére az erre vonatkozó, az indokolási kötelezettség elmulasztásával kapcsolatos védői kifogások nem foghattak helyt.

A másodfokú bíróság ugyanis a felsorolt hiányosságot pótolta, mind a bizonyítékok értékelése, mind a cselekmények minősítése kapcsán.

A következetes bírói gyakorlat szerint ugyanis akkor, ha valamely vallomás megegyezik a bíróság által megállapított tényállással, elegendő erre csupán utalni, azt külön értékelni nem kell. A másodfokon eljáró bíróság ezt a gyakorlatot követve utalt arra, hogy az elsőfokú bíróság által figyelembe vett bizonyítékok - cáfolva a terhelt védekezését - összhangban álltak a megállapított tényállással.

Emellett az egyes tényállási pontokat külön-külön feltüntetve adott számot arról, hogy az azokban rögzített cselekményeket miként minősítette.

A 373. § (1) bekezdés III. b) pontja szerint azonban feltétlen hatályon kívül helyezési ok az is, ha az elsőfokú ítélet indokolása a rendelkező résszel teljes mértékben ellentétes.

A Tiszafüredi Járásbíróság elsőfokú ítéletének rendelkező részében a terheltet összesen 45 rendbeli - különbözőképpen minősülő - csalás bűncselekményében mondta ki bűnösnek, és az ítélet indokolása szerint a terhelt cselekményeit ugyancsak 45 rendbeli csalásnak minősítette, egyben utalva arra is, hogy ez a módosított váddal megegyezik. Az ítélet tényállása azonban ennél kevesebb, összesen 44 károkozó magatartást, egyben sértettet rögzít; abban egyáltalán nem szerepel Bodnár János István sértett és sérelmére elkövetett bűncselekmény.

Kétségtelen, hogy e cselekmény kapcsán az ítélet Be. 351. § (1) bekezdés b) pontjára figyelemmel megalapozatlan, mivel az elsőfokú bíróság nem állapított meg tényállást; egyúttal azonban a rendelkező rész és a határozat indokolása e sértett tekintetében teljes mértékben ellentétes.

Ahogy arra az indítványozó is helytállóan hivatkozott: a Be. 351. § (2) bekezdés b) pontjának első fordulója szerinti megalapozatlanságot a másodfokú bíróság nem küszöbölhette volna ki.

A Be. 352. § (1) bekezdés a) pontja csak azt teszi lehetővé, hogy az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást a másodfokú bíróság helyesbítse vagy kiegészítse, ha az hiányos, az iratok tartalmával ellentétes vagy az elsőfokú bíróság a megállapított tényekből további tényre helytelenül következtetett. Akkor azonban, ha az elsőfokú bíróság valamely cselekmény tekintetében egyáltalán

nem állapított meg tényállást, a másodfokú bíróság azt nem pótolhatja.

(Ugyanakkor a másodfokú bíróságnak lehetősége lett volna a Be. 377. §-át alkalmazva a sértett sérelmére elkövetett cselekmény tekintetében az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezni és az eljárást e cselekmény miatt megszüntetni.)

Az az eljárási szabálysértés, amelyet a másodfokú bíróság a hiányzó tényállási pont pótlásával elkövetett - ahogy arra a Legfőbb Ügyészség helytállóan utalt - nem szerepel a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja szerinti, a felülvizsgálatot eljárási okból lehetővé tévő felsorolásban.

Azonban a másodfokú bíróság által az eljárási szabálysértéssel pótoltt tényállása azt tartalmazza, hogy „Bodnár János István sértettnek összesen 3.341 liter 231.393 forint értékű tej került átadásra” (másodfokú ítélet 3. oldal utolsó bekezdés). Ez pedig azt jelenti, hogy nem Bodnár János István sértett adta át a rögzített mennyiségű és értékű tejet a terheltnek, hanem ő kapta azt. Ugyanezt a szövegezési hibát vétette a másodfokú bíróság a tényállás II/12. pontja szerinti cselekmény kapcsán a tényállás helyesbítése során; ennek helyesbített szövege szerint ugyanis „Juhász Bálint sértettnek 18.537 forint összegű tej került átadásra”.

Így nem csupán az első, hanem a másodfokú bíróság ítéletének indokolása is ellentétes a rendelkező résszel.

Mindezek alapján a Kúria a védelmi felülvizsgálati indítványnak helyt adva a megtámadott határozatokat - a Be. 424. § (1) bekezdése alapján tanácsulésen eljárva - a 428. § (2) bekezdésére figyelemmel hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására utasította.

A 378. § (2) bekezdése alapján az ügy megismételt tárgyalására a Szolnoki Járásbíróságot jelölte ki.

A megállapított eljárási szabálysértésre figyelemmel a felülvizsgálati indítványnak a cselekmény jogi minősítését és a büntetés kiszabását támadó részét a Kúria már nem vizsgálta, e körben a védelmi indítványokat a megismételt eljárás során lehet előterjeszteni.

A megismételt eljárás során a járásbíróságnak a bizonyítási eljárást tárgyaláson meg kell ismételnie, döntenie kell a terhelt büntetőjogi felelősségéről, és az eljárási szabályok betartásával és a kialakult bírói gyakorlatnak megfelelően számot kell adnia az ítélet indokolásában a mérlegelési körébe vont bizonyítékok

értékeléséről, a cselekmények minősítéséről, az esetleges joghátrányokról.

Figyelemmel arra, hogy a terhelt időközben megkezdte a kiszabott szabadságvesztés letöltését, a Kúria a Be. 428. § (5) bekezdése alapján eljárva elrendelte a terhelt szabadlábra helyezését.

A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. § (4) bekezdése zárja ki.

Budapest, 2016. április 6.

Dr. Mészár Róza s.k. a tanács elnöke, Dr. Soós László s.k. előadó bíró, Dr. Vaskuti András s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

AIné írnok